

Är din båt sjösäker? Skrov och däck.

I Västpricken Nr 2, 2011 introducerade Tekniska kommittén projektet "Är din båt sjösäker?" Oavsett fritidsbåtars typ, byggmaterial eller ålder är det alltid båtägaren eller skepparen som skall se till att den är sjösäker. Den samlade erfarenheten från klubbens säkerhetsbesiktningar under många år är samlad i "Båtpärmen" som kan nås via SXX Västkustkretsens hemsida under rubriken Verksamhet / Båtteknik. Artikelserien "Är din båt sjösäker?" skall ses som en introduktion till båt pärmen så att materialet är lättillgängligt för medlemmarna.

Kapitlet "Skrov och Däck" omfattar skrovet med genomföringar, roder och köl samt däck med överbyggnad och fästpunkter. Vi har valt att presentera skyddssystem separat eftersom dessa behövs först när något oförutsett har hänt och risk för skada är överhängande.

Vi graderar de tekniska funktionerna i tre steg, **Kritiska**, **Viktiga** och **Bra** att ha. Samtliga funktioner som presenteras i denna artikel ligger i kategorin Kritiska. Se vidare Västpricken Nr2 2011.

Skrov

Skrovet är den centrala delen av alla båtar. De två viktigaste kraven på skrovet är att det skall hålla för alla påfrestningar och vara tätt. Se noga efter tecken på sprickor eller andra skador i skrovet, framförallt vid roder, köl, röstjärn och stödbockar för propelleraxlar. Vid en eventuell grundstötning bör skrovet undersökas för tecken på sprickor och vattenläckor.

Genomföringar

När ett skrov är byggt borrar man ofta ett flertal hål för självläns, kylvatten,

spolvatten etc. Dessa hål är en risk för läckage. Alla bordgenomföringar under vattenlinjen och upp till 100mm över skall vara försedd med en bordventil för marint bruk. Bordventilen skall sitta direkt på bordgenomföringen och vara försedd med en slangsockel för två rostfria syrafasta slangklämmor. Se till att man kan öppna och stänga alla bordventiler utan att det är något i vägen! Använd gärna kulventiler men observera att dessa är olämpliga om man övervintrar i sjön med frystemperaturer eftersom vattnet i kulan kan frysa och medföra läckage. Tag för vana att stänga alla bordventiler som inte används.

Alla bordgenomföringar leder till något system där det finns läckagemöjligheter. Motorns kylvattensystem, spolvattentill toaletten, etc. Motorn kommer att presenteras i kommande kap 2, Motor och bränsle, medan övriga system i kommande kap 4, Tekniska system.

Andra centrala bordgenomföringar är propelleraxeln med tätning, segelbåtsdrev med gummibälg, Inu drev, fartlogg etc.

Var uppmärksam på alla genomföringar i skrovet! Det räcker att en läcker.

Kulventil och dubbla slangklämmor.
Foto: Gert Swenson.

Roder

Det finns många olika roderkonstruktioner. Roder som är upphängda i kölens akterkant, i en separat fena eller frihängande. Gemensamt för alla roder är att roderbeslagen skall vara stabila och inte ha några nämnbara glapp när man rör det från sida till sida. Speciellt för roder med hjärtstock som går genom skrovet skall risken för läckor beaktas. Alla roder skall vara infästa så att de kan säkras. Det skall inte finnas någon möjlighet att ett roder lossnar och båten inte kan styras.

Se till att rodret är lättroligt utan glapp och säkrat så det inte kan lossna!

Träroder med skruvade beslag. Rodret kan inte lossna utan att beslagen demonteras.
Foto Ingemar Pålsson.

Köl

Båtens barlast kan vara bultad till kölens/skrovet, inplastad eller placerad och fastsatt inne i skrovet. Infästningen av barlast skall kunna kontrolleras och kölbultarna kontrolleras. Var uppmärksam på lösa infästningar och eventuella sprickor i bottenstockar. Speciellt vid fenkölade segelbåtar skall man vara uppmärksam på botten akter om kölens utsatts för stora krafter vid grund-

stötningar. Tvärgående genomgående sprickor eller delamineringar kan uppstå redan vid måttliga grundkänningar. *Kontrollera kölbultar och skrovet omkring kölen med jämna mellanrum!*

*Kölbultar med låsmuttrar. Notera jordkabeln.
Foto Sam Behrman.*

Röstjärn med mera

Infästningen av röstjärn, stödbockar för propelleraxel, motorbäddar etc. skall vara stabilt utförda. Här gäller som tidigare nämnts att vara uppmärksam på lösa skruvförband och eventuella sprickor omkring själva infästningen. Om du är osäker så låt en fackman värdera problemet.

Inga lösa bultar i röstjärn eller motorbädd!

*Röstjärnsinfästning med låsbrickor.
Foto Sam Behrman.*

Däck

Däcket skall skydda mot överspolande vatten samtidigt som det skall vara möjligt att gå ned under däck utan problem. Däcket är dessutom basen för överbyggnad och fästpunkter av olika slag.

Överbyggnad

Fönster, skylights och luckor i överbyggnader skall vara täta och utan

sprickor. Alla öppningsbara fönster och luckor skall kunna reglas och vara vattentäta. Löstagbara luckor skall vara säkrade med en lina el dyl. så att de inte kommer på drift.

Öppningsbara fönster och luckor skall vara vattentäta och låsbara!

*Öppningsbart och låsbart fönster.
Foto. Sam Behrman.*

Fästpunkter

Däcket används för fästpunkter av olika slag. De viktigaste är förtöjningsknappar och fästpunkter för rigg och vinschar samt eventuella fästpunkter för säkerhetsrelar. Alla fästpunkter skall vara utformade så att man får plats med förtöjningslinor, vantskruvar etc. av rätt dimension.

Infästningarna skall ha genomgående bultar med brickor och muttrar på undersidan. Tänk på att t.ex. en förtöjningsknape skall kunna tåla drygt halva båtens vikt.

Kontrollera fästpunkter och beslag regelbundet så de är ordentligt fastsatta utan sprickor!

Pollarfäste under däck. Notera att en låsmutter saknas. Foto Ove Thorin.

Mer information finns i båtpärmens kapitel 1, Skrov och Däck.

*Ingemar Pålsson
Tekniska Kommittén*